

SEÇİMLER VE
SOSYALİZM

Seçimler konusunda sosyalistlerin ansıdığı ilk metinlerden biri, eğer birincisi değilse, Engels'in şu parçası olmalı:

«Ezilen sınıf, yani gerçekte proletarya, kendi kendini kurtarmak için yeteri kadar olgunlaşmadıkça, çoğunlukla, varolan toplumsal rejimi, olanaklı tek rejim olarak düşünecek ve siyasal bakımdan söylemek gerekirse, kapitalist sınıfın kuyruğunu, onun aşırı sol kanadını oluşturacaktır. Ama, kendi kendini kurtarmakta daha yetenekli bir duruma geldiği ölçüde, proletarya, ayrı bir parti oluşturur ve kapitalistlerin temsilcilerini değil, kendi öz temsilcilerini seçer. Öyleyse, genel oy hakkı, işçi sınıfının olgunluğunu ölçmeyi sağlayan göstergedir. Bugünkü devlet içinde bundan daha çok hiç bir şey olamaz ve hiç bir zaman da olmayacaktır; ama bu kadarı da yeter. Genel oy hakkı termometresinin, emekçiler için kaynama noktasını göstereceği gün, onlar da, kapitalistler gibi, ne yapmaları gerekiyorsa onu yapacaklardır» («Allenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni», 4. baskı, s. 221).

Bu sözler, 141-142'nin sonuçları bir yana bırakılırsa, ne Engels'e, ne de işçi sınıfımıza ilişkin bir «uygunsuzluk» nedeniyle, 5 Haziran seçimlerine hiç uymayacak gibi görünüyor. Örneğin TİP, eğer 5 Haziran seçimleri, normal denebilecek koşullar altında, yani CHP'ye oy vermenin işçi sınıfımızın öncü kesimi için böylesine dirimsel bir önem taşımayacağı koşullar altında yapılacak bir seçim olsaydı, bu partiye oy verecek yurttaşların, belki görece büyük bir bölümünün oyunu alamaya-

cak. Aynı şey, eğer seçime girebilselerdi, öbür sosyalist partiler ve seçimlere bağımsız olarak katılacak sosyalist adaylar için de söylenebilir. Ama söyleyeceklerimizi yalnızca söylemiş olmak için, şimdilik yalnızca TİP'in sözünü edelim.

TİP, ikinci kez kurularak atığı ilk yanlış adım sonucu, 5 Haziran 1977 seçimlerinde, ya bu seçimlere girmeyip içten çökme, ya da sonunda yıkılma tehlikesini bile göze alarak bu seçimlere girme ikilemi ile karşı karşıya kalmış ve her halde hiç bir şey yapmadan (yani seçimlere girmeden) çökmedense, her şeyi göze alarak seçimlere girme yolunu yeğlemiştir. Bu yeğlemenin mantıksal olmadığı söylenemez. Mantıksal (ya da doğru) olup olmadığı tartışılacak şey, TİP'in 5 Haziran seçimlerine girmesi değil, büyük burjuvazinin 12 Mart açık askerel diktatorasından sonra, «işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi» olarak kurulmasıdır. (Açık diktatora, çünkü yüce Meclis, 12 Mart döneminde, tıpkı yansız Yargı gibi, bu diktatoranın çıplaklığını örtecek bir incir yaprağı bile olmadı.)

Tartışılacak şey budur. Çünkü sorun, «işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi»nin kurulması değildi. Sorun, biri, işçi sınıfı devinimi ile marksist teorinin, daha somutçası, işçi sınıfının, sendikalar düzeyinde DİSK içinde örgütlenmiş bulunan öncü kesimiyle marksist teorinin birleşmesi ve öbürü, bugün varolabildikleri kadarıyla ve çeşitli konumlarda yeralan dağınık marksist kadro ve militanların, bu birlik ile ve bu birlik içinde bütünleşmesi biçiminde, ikili bir kaynaşmanın ensonu gerçekleşmesi idi.

Sorun, bugün de budur; ve 141-142 kalktıktan sonra, işçi

sınıfının yasal bilimsel sosyalist partisinin somut içeriği, işte bu ikili kaynaşma tarafından belirlenecektir. Öyleyse, bugün sosyalist örgüt, çevre ve kişilerin tüm davranışı, bu ikili kaynaşmayı kolaylaştırıcı yönde olup olmadığına göre değerlendirilmelidir.

TİP'in ikinci kez kuruluşu, hele «işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi» olarak kuruluşu, bu kaynaşmayı kolaylaştırıcı yönde bir davranış olmamıştır. (Kimse- nin hakkını yemiş olmamak için, bu konudaki öncülük ve önceliğin TSİP'te olduğunu da söylemeliyiz.) Oysa, birinci TİP'in, olayların içinde yaşanırken belki de pek o kadar iyi görülemeyen en anlamlı yönü, bugün, belirli bir uzaklıktan bakınca, bu kaynaşmayı kolaylaştırıcı yönde gelişen bir devinim olarak görünüyor. Böyle olduğu içindir ki, biraz sivri dilli görünmekten çekinmeyen biri, birinci TİP ile ikinci TİP arasında 18-Brumaire' in ilk tümcelerine anırtmada bulunarak, trajedi ile kaba-güldürü arasındaki ilişkiye benzer bir ilişki kurabilir.

TİP'in 5 Haziran seçimlerine katılımı da, söylemek gerekmez, bu kaynaşmayı kolaylaştırıcı yönde bir davranış olmayacaktır. Hele bu partinin bu seçimlerde örneğin birden çok milletvekili çıkarabilme başarısını göstermesi, uzak bir olasılık olmakla birlikte, bu kaynaşmayı daha da güçleştirici bir «başarı» olacaktır.

Güçleştirici, ama gene de olanaksızlaştırıcı değil. Çünkü, elbette bir yazgı değil, ama gerçekleşmesi sosyalistlere bağlı tarihsel bir zorunluluktur bu kaynaşma: Ve bu zorunluluk yönünden sapan hiç bir sosyalist girişim, bir noktadan sonra kendi kötü yazgısı ile başbaşa kalıp kalmaması bir yana, bu kay-

naşmanın eninde sonunda gerçekleşmesini hiç bir zaman olanaksızlaştırmayacak, olsa olsa, bir ölçüde erteleyecektir. O zaman bu kaynaşma görece geç ve güç olacak, ama olacaktır.

Yitirilecek zaman olmadığı söylenebilir. Yitirilecek zaman olmadığı her zaman söylenmiştir. Gene de yitirilen zamanların belki de başta gelen nedeni, her halde hiç zaman yitirmemek istenmesi olmuştur. Hiç değilse şimdi, zamanın belki de artık her zamandan daha az yitirilmesi gereken şu günlerde, zaman yitirme korkusunu her şeyin başına geçirmeden düşünüp eylemeye çalışmakta yarar var.

Söz konusu kaynaşmaya, bölünmüşlük içinden varılacaktır. Ama, anti-sovyetizm bayrağı altında, gerçeklikte işçi sınıfı devinimi ile marksist teorinin birleşmesine karşı çıkan her türlü devrimbazlığı dışlayan bir bölünmüşlük içinden... Bu ortak paydaları bölünmüşlük içinde yer alan örgüt, çevre ve kişilerin, hatta söz konusu kaynaşmayı erteleyici davranışlarından ötürü de olsa dışlanmak istenmelerinin, anlamlı bir düzeyde gerçekleştirilmesi gereken bu kaynaşmayı aslında daha da erteleyeceğini unutmadan... Eleştire-eleştirele, ama her adımda bu kaynaşma koşullarının biraz daha olgunlaştırılmasına katkıda bulunarak, her adımda bu kaynaşma düşününü biraz daha somutlaştırarak...

Soyut bir kaynaşma düşününü somutlaştırmak. Örneğin, işçi sınıfımızın öncü kesiminin, sendikal düzeyde örgütlenmiş bulunduğu DİSK'in seçilmiş yöneticilerini karşıya alarak, bu kaynaşmaya doğru yürümenin olanaksız bir şey, en azından Kristof Kolomb'un Hindistan'a gitmek için tuttuğu rotayı ansıtan bir şey olduğunu kabul etmek. Kristof Kolomb, bulunduğu gibi, vardığı yerin gerçeklikte neresi olduğunu bilemeden öldü. Avrupalılara açtığı kıtaya, sonradan Amerika dediler.

TOSUN KAYA

TOSUN KAYA'NIN
YAZISINA DEĞİNME

Tosun Kaya'nın burada okuduğunuz yazısı, bir gazetede yayımlanmak üzere kaleme alınmış. Bazı teknik arızalarla vakitinde yetişemediği için, **Birikim'e** aktarıldı. Yazının ilk kısmında ele alınan, TİP'in seçimlere girmesi olayı üstüne şimdiki kadar bir şey söylememiştik. Yazı, bu konuya değinmeye fırsat verdi. Tabii, bu sayı çıktığında, seçimlerin geride kalmış olacağını bilerek yazıyoruz bunları.

TİP'in seçime katılma kararı, sol çevrelerde, öncelikle CHP oylarının bölünmesi açısından tartışıldı. Oysa bizce bu ikincil bir sorundur. TİP'in kendi üyelerini memnun edecek kadar bile oy alacağı kanısında değiliz, ama «ikincil» dememizin nedeni bu değil. Sosyal-demokrat partinin solunda sosyalist parti (veya partiler) varsa, bunların seçime katılmasının oyları bölmeceği gerekçesi ile katılmalarını eleştirmek bizce yanlış. Böyle bir gerekçe, her seçimde kullanılabilir; normal olarak sosyalist partiler sosyal-demokrat partilerden daha az oy aldığına göre, solcuların kendi aralarında sosyalizme uyguladığı bir seçim yasağına dönüşebilir. Bu dönemin özel bir dönem olduğu, risklerin büyüklüğü ileri sürülüyor. Ama bir sonraki dönemin risksizliği de hiç garanti altında değil. Ayrıca, sosyal-demokratlarla sosyalistler arasında ittifaklar olacaksa, bu, seçimden seçime ortaya çıkmamalı, daha kalıcı bir çerçevesi çizilmeli. Seçimlerde ittifak olup olmayacağı da, bu kalıcı çerçeveye göre belirlenmeli. Oysa CHP, böyle bir çerçeveyi aramıyor, kendi soluyla flinti kurmaktan özenle kaçınıyor.

Bütün bunlara karşın, TİP'in seçime katılma kararını doğru bulmadık. Çünkü Türkiye'de bugün toparlayıcı bir sosyalist örgüt yoktur ve TİP, kendisinin de böyle bir özelliğe sahip olmadığını kabul ederse daha gerçekçi davranır. Bugünkü bölün-

müş bütünlüğümüz içinde, sosyalistlerin CHP dışında varlıklarını göstermeleri, tek bir yoldan gerçekleşebilirdi: aralarında anlaşmaları, herkesin desteğini alabilecek kişileri ortak aday göstermeleriyle. Bunun bir hayli güç olduğunu elbette biz de biliyoruz. Ama TİP, iki seçimidir, bunu denemeye bile yaklaşmıyor. Sosyalizmin tek temsilcisi gibi davranmayı tercih ediyor. Bu tercihi yapmak şüphesiz kendi bileceği iştir. Ancak, o zaman, kendi dışındaki sosyalistlerin desteğini beklememelidir. Herhangi bir başka partinin konumunu düşünelim. Normal olarak, bilinen sosyalizm-içi rekabet ortamında, TİP'in doğal rakibidir. Ama seçimde, «sosyalizm bayrağını mec-lise dikmek» için, TİP'i desteklemeye (dolaylı olarak) çağırılmaktadır. Sol partiler ve gruplar arasında nicelik önemli bir belirleyici. Yani söz konusu partinin TİP'e verdiği oy, yarın TİP'in kendisine karşı propaganda yapmasına katkıda bulunacak.

TİP'in seçime katılmasını, kendi dışındaki sola karşı takındığı «yukarıdan» tavır dolayısıyla yanlış bulduk. Bir de şu var: solun mümkün olduğu kadar geniş bir kesimini bir araya getirecek bir ortaklık kurulsa, sosyal-demokrasie karşı solun önemini kabul ettirmek de daha kolaylaşırdı. TİP'in bu işte yalnız kalacağını CHP de bildiği için, katılma kararını fazla önemsemedi. Ama bu, yalnız TİP'e değil, bütün sosyalizme karşı bir tavır gibi yansıdı.

Tosun Kaya'nın değindiği asıl önemli sorun, burada anlatılan türde dışlayıcı tavırların genel yaygınlığı. Partileşmiş olan veya ileride kurulacak partinin çekirdeği olduğuna güvenen gruplarda, hepsinde, ortak tavır bu. Oysa bu dışlayıcılık, özlenen siyasal örgütün temel niteliği olan toparlayıcılıkla keskin bir karşıtılık yaratmakta. Bu durumun yarattığı özelliklere, 1 Mayıs üstüne yorumumuzda kendi açımızdan yeterince değindiğimiz için, burada, Tosun Kaya'nın dileğine katılmakla yetiniyoruz.